

NİMETLERE ŞÜKÜR İÇİN SADAKA

[el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. Ves-selâtu vesselâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn. Seyyidinâ ve senedinâ Muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü

Fa'lemû eyyuhe'l-ihvân fe-inne efdale'l-hadîsi kitâbullâh ve efdale'l-hedyi hedyü] seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِنَّ فِي ابْنِ آدَمَ ثَلَاثِمِائَةٍ وَسِتِّينَ عَظْمًا. فَعَلَيْهِ لِكُلِّ عَظْمٍ مِنْهَا فِي كُلِّ يَوْمٍ صَدَقَةٌ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ يَسْتَطِيعُ ذَلِكَ؟ قَالَ: إِرْشَادُكَ ابْنَ السَّبِيلِ صَدَقَةٌ، وَإِمَاطَتُكَ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ، وَإِنَّ فَضْلَ بَيَانِكَ عَنِ الْأَرْتَمِ صَدَقَةٌ. قَالَ: فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِيعْ

ذَلِكَ؟ قَالَ: يَكْفُ شَرَّهُ عَنِ النَّاسِ، فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ
يَتَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِهِ

Inne fi'bnî âdeme selâse mietin ve sittîne 'azmen fe-'aleyhi li-küllî 'azmin minhâ fî-küllî yevmin sadakatün kâlû yâ resûlallâh ve men yestetî'u zâlike kâle irşâdüke ibne's-sebîli sadakatün ve imâtatüke'l-ezâ 'ani't-tarîki sadakatün ve inne fadle beyânike 'ani'l-ertemi sadakatün fe-men lem yestetı' zâlike kâle yeküffü şerrahû 'ani'n-nâsi fe-innehâ sadakatün yetesaddaku bi-hâ 'alâ nefsihî.¹

Sadaka Resûlullah fî-mâ kâl ev ke-mâ kâl.

Bir insanın vücudunda 360 kemik vardır. Ve bu adamın her gün her bir kemik için bir sadaka vermek boynunun borcudur, vazifesidir. Sordular; “Ey Allah’ın Resûlu buna kim güç yetirebilir?” Yol arayan bir insana yol göstermen sadakadır. Yoldan insanlara eza verecek çer çöp gibi şeyleri kenara alıvermen de sadakadır. Konuşması iyi olmayan, derdi-

¹ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 126, r. 5.

ni, meramını anlatmaya gücü yetmeyen insana yardımcı oluvermen de sadakadır. Yine sordular: “Bunlara güç yetiremezse...” İnsan kendisinin zararı başkasına dokunmasın diye kendisini dizginleyip tutabiliyorsa bu da kendisine vermiş olduğu bir sadaka sayılır.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretlerinin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet okumak üzere toplanmış bulunuyoruz

Bu hadîs-i şerîflerin izahına geçmeden önce başta Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin ruhuna hediye olmak üzere, sonra bütün sair enbiyâ ve mürselîn ve Peygamber Efendimiz’in cümle âlinin, ashabının, etbainin, Ümmet-i Muhammed’in mürşitleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyemizin, evliyaullahın, verese-i enbiyâ olan alimlerin ve onlara tâbi olan zevât-ı muhteremin ve salihlerin ruhlarına hediye olmak üzere, ve bu okuduğumuz eseri yazmış, cem etmiş, toplamış olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin hocamızın ruhuna, kendisinden

feyz aldığımız Mehmed Zahid Kotku hocamızın ruhuna, bu hadîs-i şerîfleri bize kadar taşıyan hadis râvilerinin ve hadis alimlerinin ruhlarına hediye olmak üzere, ve uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şu mescide toplanmış bulunan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye, bu beldeleri fetheden fatihlerin, şehitlerin, gazilerin, mücahitlerin ruhlarına hediye olsun diye, cümle hayır sahiplerinin ve bilhassa şu caminin yapılmasına, yaşamasına, temiz, pak ayakta durmasına, hizmetinin devam etmesine yardımcı olanların kendilerinin ve geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun diye, ve biz yaşayan müslümanların da Rabbimiz'in rızasına uygun ömür sürüp huzuruna sevdiği razı olduğu salih kullar olarak varmamıza vesile olsun diye bir *Fâtiha* üç *Ihlâs-ı Şerif* okuyup öyle başlayalım buyurun...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Dersin başında metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîfi Ebû Hüreyre *radiyallahu anh* rivayet eylemiş. Peygamber *sallallahu*

aleyhi ve sellem hazretleri bu hadîs-i şerîfinde buyuruyorlar ki;

a. Her Güne Bir Sadaka

İnne fi'bni âdeme selâse mietin ve sittîne 'azmen. “Bir âdemoğlunun, bir insanın, bir adamın vücudunda 360 kemik vardır.” *Fe-'aleyhi li-küllü 'azmin min-hâ fî-küllü yevmin sadakatün.* “Ve bu adamın her gün her bir kemik için bir sadaka vermek boynunun borcudur, vazifesidir.”

Yani Allahu Teâlâ hazretleri, bizi böyle bir kalıba dökülmüş katı bir şekilde yaratmamış. Öyle olsa kolumuzu, ayağımızı kıyırdatamazdık, hareket edemezdik. Bizi böyle eklemelerle birbirine bağlanmış çeşitli kemiklerden yaratmış. Bu hadîs-i şerîften anlaşıldığına göre bu kemiklerin her birisi için bir sadaka vermemiz lazım.

Çünkü eğer parmağımızda parça parça kemik olmasaydı bu parmağımızı kıyıramazdık. Bileğimizde parça olmasaydı bileğimizi bükemezdik. Dirseğimizde kemikler olmasaydı kolumuzu kıyırdatamazdık. Her şeyimizin mükemmel yapıldığı ve çok ince mühendis hesaplarını dahi şaşkırtacak kadar mükemmel

burada birtakım hesapların yapıldığı ve bu vücudun her parçasının, her eklemine son derece erbabını, anlayan insanları hayran bırakacak mükemmellikte olduğu muhakkak. Bu bir nimet... Allah'ın milyonlarca, sayılamayacak kadar çok nimeti arasında vücudumuzun bu eklemleri, bu kemikleri de birer nimettir. Ve biz bunların hepsine sadaka vermek zorundaymışız. Efendimiz öyle buyuruyor. Her bir kemik için her bir gün insanın sadaka vermesi lazım. Yani günde 360 sadaka vermesi lazım.

Tabii Peygamber Efendimiz böyle deyin-
ce;

Kâlû yâ resûlallâh ve men yestetî'u zâlike. "Ey Allah'ın Resûlü! Buna kim güç yetirebilir?" Her gün 360 tane sadaka vermek...

Vermekle bitmez neyi verelim? Yani hurma versek, 360 tane hurma eder. Buğday tanesi versek, o bile yine bir bayağı bir yekün tutar. Bunu nasıl vereceğiz? diye sordular.

Peygamber Efendimiz buna mukâbil cevap olarak buyurdu ki;

Kâle irşâdüke ibne's-sebîli sadakatün.

“Yolcuya, yolda giden insanı, yol arayan, bir yere gitmek isteyip de gideceği yeri bilmeyen bir insana yol göstermen sadakadır.”

“Bak sen o köye şu yoldan şöyle gidersin, bir kavşak çıkınca saparsın, ordan sola dönersin.” filan gibi böyle tarif etmek sadakadır. Çünkü bir iyilik yapıyorsun. Yapmasan yapmazsın.

Bizim profesör arkadaşlardan bir tanesi İspanya veya Fransa'ya gittiğinde... İki yere de gitmiş de bu hadisenin nerede olduğunu şu anda iyi bilemeyeceğim. Orada bir adama yanaşmış, onların diliyle;

“Affedersiniz, filanca yere gitmek istiyorum nereden gidilir?” diye sormuş. Adam kaşlarını çatmış, burnunu havaya kaldırmış;

“Ben şu anda istirahat ediyorum sen benim istirahatimi ne hakla bozuyorsun!?” demiş.

“Yol sordum, bana böyle dedi şaşırıdım kaldım...” diyor.

“Ben şu anda parkta istirahat ediyorum, istirahatte olan bir insanın istirahatini nasıl

bozabilirsin!?” diye böyle diyebilir insan. Ama öyle demeyip de yardım ettiğinde o bir sadaka olmuş oluyor, bu bir misal.

Ve imâtatüke'l-ezâ 'ani't-tarîki sadakatün. “Yoldan insanlara eza verecek çer çöp, diken, demir, taş gibi şeyleri kenara alıvermen, çekivermen de sadakadır.” Yolun ortasında bir taş duruyor, geçenin ayağına takılır, bir diken, dikenli dal düşmüş birisinin eteğine takılır, ayağını yırtar, üstüne batar, çivili bir tahta ayağını yaralar birisinin. İşte bunu yoldan alıvermen, kenara koyman, bu da bir iyilik olduğundan bu da bir sadakadır. Sonra...

Ve inne fadle beyânike 'ani'l-ertemi sadakatün. *Ertem*, “güzel konuşamayan” demektir. Yani konuşması kısa olan, [iyi olmayan,] derdini, meramını anlatmaya gücü yetmeyen insana sen tercüman oluverip onun meramını anlatıvermen de sadakadır. Birisini elinden tutarsın, gidersin, “Şunun durumu şudur, bu zavallı şey yapamıyor, işini yapar mısınız?” diye aracı olmak da sadakadır.

Buna rağmen yine sordular, dediler ki;

Fe-men lem yestetı' zâlike. “Bunlara güç yetiremezse bir insan...” Hani her zaman bu

kadar işlem, amel, iş bir gün içinde olmayabilir, gücü yetmez. Bunları yapamazsa bu 360'tan borçlu kalacak.

Ne yapacak?

Kâle yeküffü şerrahû 'ani'n-nâsi fe-innehâ sadakatün yetesaddaku bi-hâ 'alâ nefsihî. “İnsan kendi kötülüğünü, şerrini, başkasına bulaşmasından alıkoyuyorsa yani kendisinin zararı başkasına dokunmasın diye kendisini dizginleyip tutabiliyorsa bu da kendisine vermiş olduğu bir sadaka sayılır.”

Mesela halkın arasına karışsa, bağırса, çağırса, onlara eza verse, cefa verse olur ama öyle yapmayı kenarda durması, kendisini tutması, başkasına kendisinin zararının dokunmaması, o da sadakadır.

Sultanahmet Câmii'nin ârif bir imamı varmış. Yaşlı, başörtülü kadıncağızın birisi gelmiş;

“Hocam, hocaefendi, benim bir azgın köpeğim var. Her tarafa saldırıyor, çok zarar veriyor.” demiş. Hoca da artık başını sallamış;

“Hepimizde var onlar. Allah ıslah etsin!” demiş.

b. Nefis Azgındır

Nefsini kastediyor. Nefsini! Yani kadıncağız kibarca soruyor. Hani insanın azgın bir köpeği olsa, sağa sola havlasa, saldırsa, ısırmasa nasıl olur? Nefis de öyle. İnsan tutamaz kendisini, bağırır, çağırır, kalp kırar, üzer, döver, söver, haksızlık yapar, işte o haksızlığı engellemek de sadaka oluyor.

Biliyorsunuz ramazanda itikâfa girilir. Son on günü itikâfa girip ibadet eder. Evine gitmez insan. Hanımından veya bayansa beyinden ayrı olmuş oluyor. Yani ibadete tahsis etmiş oluyor son on gününü ki; “Kadir gecesine rastlatırım gece de uyumayayım.” filan diye insanın bir gayret etmesi sünnettir, itikâf. Bir de halvet denilen 40 gün süren böyle bir itikâf şekli var. Bu itikafta Hocamız *rahmetullahi aleyh* demişti ki, niyet ederken;

“Yâ Rabbi! Benim zalim bir nefsim var. Dışarıda durduğu zaman pek çok insana çok zararlar veriyor. Ben onu şuraya 40 gün kapatayım da şu dışarıdaki zavallı insanlar bunun şerrinden biraz kurtulsunlar.” diyecek. Yani

“Ben şuraya gireyim, ibadet edeyim, sevap kazanayım, bilmem ne...” filan dese tabii amelini görmek, kendi ameline mağrur olmak, ucup ve kibir meydana getirebilir. Böyle niyet edecek yani. Nefsini bir yere hapsediyor ki zararı başka yere gitmesin diye düşünüyor. O da sadakadır.

Hâsılı bu hadîs-i şerîften çok güzel manalar çıkıyor. Demek ki bir kere Allah’ın bize bahşettiği nimetlerden dolayı borçluyuz. Allah’a iyi kulluk etmek için güzel işler yapmak için çalışmalıyız. Ve bunun da bihayli çok olması lazım. Bir gün de, bir tanecik iş, iki tanecik iş yetmez. 360 tane eklemimiz, kemiğimiz olduğuna göre 360 tane sadaka vermemiz lazım. Defter tutsak, defterin sayfaları, satırları dolar. Demek ki çok şey düşüneceğiz, etrafa iyilik yapmak için bahane arayacağız, vesîle arayacağız. Çok çalışmamız lazım ki bu 360 sadaka borcunu ödeyebilelim.

Tatlı dilli olacağız, emr-i mâruf, nehy-i münker yapacağız veyahut kötü sözü yutacağız, söylemeyeceğiz, kendimizin zararını başkasına dokundurmayacağız filan. Bunları böyle daima zihnimizde canlı tutalım ki bu borç-

lar ödensin. Aksi takdirde tabii her gün ziyanda olunur. Her gün ziyanda oluruz. Bu ziyanlar toplanır büyük ziyan, büyük borç edebilir.

Allah bizi hayırları icrâ eden salih kullardan eylesin!

إِنَّ فِي اللَّيْلِ لَسَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللَّهَ
عَزَّ وَجَلَّ فِيهَا خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، إِلَّا
أَعْطَاهُ إِيَّاهُ، وَذَلِكَ كُلَّ لَيْلَةٍ

Inne fi'l-leyli le-se'aten lâ yuvâfikuhâ 'abdün müslimün yes'elullâhe azze ve celle fî-hâ hayran min emri'd-dünyâ evi'l-âhirati illâ a'tâhü iyyâhü ve zâlike külle leyletin.²

“Gecenin içinde bir an, bir zaman vardır ki müslüman bir kul o zamanın içine denk getirebilir de aziz ve celil olan Allahu Teâlâ hazretlerinden bir hayır isterse, bu hayır ister dünyaya ait işlerden bir hayır olsun; ister ahrete ait, Allah onun dünyaya ve ahirete ait istediğini muhakkak verir. Her gece bu vardır.

² Gümüşhânevî, *Râmûz*, 126, r. 6.

Ahmed b. Hanbel *rahmetullahi aleyh*
Hanbelî mezhebinin imamı, aynı zamanda
büyük hadîs alimiydi. Müslim, *Sahîh-i Müs-
lim*'in sahibi, büyük hadis alimi ve kitabı çok
makbul. İbn Hibban'ın kitaplarında olan bir
hadîs-i şerîf bu ikinci hadîs-i şerîf. Câbir *radi-
yallahu anh* rivayet eylemiş ki Peygamber
Efendimiz şöyle buyurmuş;

Inne fi'l-leyli le-se'aten. "Gecenin içinde
bir an, bir zaman parçası, bir dem vardır ki..."
*Lâ yuvâfikuhâ 'abdün müslimün yes'elullâhe
azze ve celle fî-hâ hayran min emri'd-dünyâ
evi'l-âhirati illâ a'tâhü iyyâhü.* "Müslüman
bir kul o zamanın içine denk getirebilir de
aziz ve celil olan Allahu Teâlâ hazretlerinden
bir hayır isterse, bu hayır ister dünyaya ait
işlerden bir hayır olsun..." Yâ Rabbi! Bana iş
ver. Bana sıhhat ver. Yâ Rabbi! Bana ev, bark
ver, çoluk çocuk ver gibi dünyaya ait.

Evi'l-âhirati. "Yahut da 'âhirette cenne-
tini ver, cemalini göster' filan diye ahiretle
ilgili bir hayır isterse..." *İllâ a'tâhu iyyâhu.*
"Bu saate denk getirebilirse duasını, Allah
onun dünyaya ve âhirete ait istediğini mu-
hakkak verir." Denk geldi mi, rast getirdi mi

o saate. Yani o saatin içinde duayı etmeye muvaffak oldu mu, dünyaya ve âhirete ait ne istemişse Allah onu verir.

Bu ne zaman?

Ve zâlike küll leyletin. “Her gece bu vardır.”

Şimdi buradan anlaşılıyor ki her gece duaların kabul olduğu bir saat, gecenin içinde bir zaman var, ama saklı. Yani şu dakikayla şu dakika arası diye bir yerde tarifini göremezsiniz, saklı. Gecenin içinde saklamış Allah. İnsan eğer abdest alırsa, namaz kılsa, ibadet ederse, ona rastlarsa duası kabul olacak. Her gece var bu.

Demek ki insan bir gece babayiğitlik yaparsa, bir gece ibadetini tahsis etse, ibadetle meşgul olsa, dualarla vakit geçirse, tutturabilecek. Biz ne kadar elimizde imkanlar olan insanlarız ve ne kadar büyük fırsatlar kaçırıyoruz ki yani bu ömrün içinde kaç tane gece gelip geçiyor, hep horul horul uyuyoruz.

Allahu Teâlâ hazretleri, bizi kendisine güzel zamanlarda, güzel şekillerle ibadet eden, abid, zahid kullarından eylesin. O mü-

barek duaların kabul olduğu saatlere isabet etmeyi, tesadüf etmeyi nasip eylesin. Dualarımızı kabul eyleyip, dünya ve âhiretin hayırlarını ihsan eylesin.

Altındaki hadîs-i şerîf de şöyle;

إِنَّ فِي الْجُمُعَةِ لَسَاعَةً لَا يَسْأَلُ اللَّهُ الْعَبْدُ شَيْئًا، إِلَّا
آتَاهُ إِيَّاهُ حِينَ تَقَامُ الصَّلَاةُ إِلَى الْإِنْصِرَافِ مِنْهَا

*Inne fi'l-cumu'ati aten lâ yes'elullâhe'l-
'abdü şey'en illâ âtâhu iyyâhu hîne
tukâmü's-salâtü min-hâ.*³

Cuma gününde öyle bir vakit vardır ki kul o vakit içinde Allah'tan bir şey isterse, Allah o istediğini mutlak ona verir. Bu, namaza kamet getirildiği zamandır.

Bu hadîs-i şerîf de cumanın içinde böyle bir zaman olduğunu bildiriyor.

“Cuma gününde öyle bir vakit vardır ki kul o vakit içinde Allah'tan bir şey isterse, Allah o istediğini mutlaka ona verir.”

Bu ne zamandır?

³ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 126, r. 7.

Hîne tukâmü's-salâtü min-hâ. “Bu, namaza kâmet getirildiği zamandır.” Cuma namazına kâmet getirildiği, namaz kılındığı zaman civarındadır. Demek ki cumadan evvelce, cuma namazının kılınmasından az evvelere rastlamış oluyor. O vakitlerde aklımızı başımıza devşirelim.

Ağzımız dualı olsun. O vaktin kıymetinden gafil olmayalım. Dua edelim.

Mâlum, cuma gününde hatip minbere çıktığı zaman o dinlenir. Sevap olan, farz olan o. Konuşmak, konuşan bir kimseye “sus” demek bile yasak. Çünkü o da bir çeşit konuşma oluyor. O dinlenecek. İşte o bittikten sonra namaza ikâmet getiriliyor. O aralarda, o hutbe ile namaz arasında duaya gayret edelim. Dikkat edelim. Çünkü burada o müjdelenmiş.

Bir hadîs-i şerîf daha var.

إِنَّ فِي الْجُمُعَةِ سَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ وَهُوَ
يُصَلِّي، فَيَسْأَلُ اللَّهُ فِيهَا شَيْئًا إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ
قِيلَ: أَيُّ السَّاعَاتِ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: مَا بَيْنَ
صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ

*Inne fi'l-cumu'at sâ'aten lâ yuvâfikuhâ 'abdün mü'minün ve hüve yusallî fe-yes'elullâhe fî-hâ şey'en ille's-tecâbellâhu le-hû kîle eyyü's-sâ'âti hiye yâ resûlallâhi kâle mâ beyne's-salâti'l-'asri ilâ ğurûbi'ş-şemsi.*⁴

Cumada bir vakit vardır ki, müslüman kul namaz kılar bir vaziyette o vakte girmiş bulunursa ve namazında Allah'tan bir şey dilerse Allah onun duasını kabul eder.

Bu da Ebû Hüreyre *radiyallahu anh'ten*, şöyle gelmiş bu bir rivayet;

“Cuma içinde bir saat, bir vakit vardır ki...” Bu saat bir 60 dakika olan, bizim anladığımız saat değil, vakit demek. Mesela, *eşrâtü's-sâ'ah* deniliyor. Kıyamet vaktinin alâmetleri filan demek. Yani saat, Arapça'da ille bu 60 dakikalık zaman parçası mânasına gelmez.

“Cumada bir vakit vardır ki, müslüman kul o vakte tesadüf ettirirse...” *Ve hüve yusallî*. “Namaz kılar bir vaziyette kendisi o vakte girmiş bulunursa ve namazında Al-

⁴ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 126, r. 8.

lah'tan bir şey dilerse...” Yani duası oluyor ya namazın içinde;

Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fi'l-âhirati haseneten diyoruz mesela otururken. Ondan sonra ayakta dururken; *el-Hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn* derken *ihdina's-sırâta'l-müstakîm* diyoruz. Daha başka arkasındaki sûrelerde dualar vardır. Böyle bir dua, namaz esnasında o vakte tesadüf edebilirse, Allah onun duasını kabul eder.

“Bu hangi saatlerdir?” diye sordular. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki;

“İkindiyle güneşin batması arasındaki zamandır.” Cuma günü, ikindiyle güneşin batması arasındaki zamandır.

Muhterem kardeşlerim!

Biliyorsunuz vakitlerin bazı şerefli olanları var. O şerefli vakitlerden bir kısmı gece vaktidir. Gece teheccüd vaktidir, seher vaktidir. Yani sahura kalktığımız vakittir. İmsak kesilmezden önceki vakittir, çok kıymetlidir.

Bir başka kıymetli vakit, güneşin doğduğu vakitlerdir. Yani sabah namazı kılınmış, güne-

şin doğma saatleri gelmiş, doğmuş, o civar, o vakitler çok kıymetlidir. Bir de güneşin batmaya yüz tuttuğu, yani akşama yakın, akşam ezanının okunmasına yakın zamanlar çok kıymetlidir. Bu sabah vaktiyle akşam vaktini, tesbih ile, zikir ile, dua ile ihyâ edenler, çok şeyler kazanırlar. Hatta Hocamız Abdülaziz Hoca Efendi dermiş ki;

“Galiba bu ikindiden sonraki akşama yakın olan zaman daha mı tesirli ne!” diye böyle kendi tecrübelerine dayanarak onu öyle ifade edermiş.

Yani anlaşılıyor ki akşam namazından evvel vakti müsait ise insanın camiye gelecek, diz çökecek, biraz tesbihle, Kur’an’la, zikirle, dua ile o vakitte bu ganimeti elde etmeye çalışacak. Cuma günü de özellikle bu önemli. Çünkü bu hadîs-i şerîf onu ifade ediyor.

إِنَّ فِي الرَّجُلِ مُضْغَةً إِذَا صَحَّتْ صَحَّ لَهَا سَائِرُ جَسَدِهِ،
وَإِنْ سَقَمَتْ سَقِمَ لَهَا سَائِرُ جَسَدِهِ، قَلْبُهُ

*Inne fi'r-racüli mudğaten izâ sahhat sahha le-hâ sâiru cesedihî ve in sekmet sekame le-hâ sâiru cesedihî kalbühû.*⁵

İnsanın içinde küçük bir et parçası vardır. Bu sıhhatli olduğu zaman, bütün vücudu sıhhatli çalışır. Eğer hasta olursa bu et parçası, bütün vücudu hasta olur. Bu kalbidir.

Bu da bildiğimiz bir hadîs-i şerîfin başka kelimelerle rivayeti. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Inne fi'r-racüli mudğaten. “İnsanda; insanın, adamın içinde şu kadarcık küçük bir et parçası vardır.” *İzâ sahhat sahha le-hâ sâiru cesedihî.* “Bu sıhhatli olduğu zaman, bütün vücudu sıhhatli çalışır. Eğer hasta olursa bu et parçası, bütün vücudunun diğer azaları da sakat çalışır. Hasta olur.”

Bu nedir?

“Kalbidir.”

Yani şu bizim kalbimiz, Allah'ın istediği bir kalp, temiz kalp, pak, selim bir kalp olursa; günahlardan uzak, Allah'a mutî, haşyetullah dolu bir kalp, takvâ ehli bir insan kalbi

⁵ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 127, r. 3.

olursa, bütün vücut iyi olur. O kalp kötü olursa, bütün vücut kötü olur.

Allah gönlü, kalbi pak olanlardan eylesin cümlemizi.

إِنَّ فِي مَالِ الرَّجُلِ فِتْنَةً، وَفِي زَوْجَتِهِ فِتْنَةٌ وَوَلَدِهِ

*Inne fî-mâli'r-racüli fitneten ve fî-zevcetihi fitneten ve veledihî.*⁶

Kişinin malında bir fitne vardır. Zevcesinde bir fitne vardır. Çocuğunda bir fitne vardır.

Peygamber Efendimiz buyurdu ki;

“Kişinin, adamın malında bir fitne vardır. Zevcesinde bir fitne vardır. Çocuğunda bir fitne vardır.”

Fitne ne demek?

Fitne, Arapça'da *-cemî fiten-* “imtihan” demektir.

Allahu Teâlâ hazretleri, insanın başına bir şey sarıyor, bir musibet geliyor, onunla bakalım bu kul sabırlı mı, sabrımız mı, dayanacak mı, dayanamayacak mı, iyi bir davranış

⁶ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 127, r. 4.

mı gösterecek, kötü bir davranış mı gösterecek diye imtihan ediyor. Buna fitne derler. İnsanlar, çeşitli fitnelere uğrar. Bu fitnelerin bir kısmı malından gelir. Yani malına bir telefata gelir. Bahçesine bir su baskını olur, soğuk vurur, mahsulü yanar, donar, bir şey olur, ha böyle malına bir şey geldi. Gemisi batar, arabasına bir kaza gelir. Allah etmesin, bu bir imtihandır.

Bakalım kul bu imtihana nasıl karşılık verecek?

Yani Allah kulu bir sıkıntıya sokuyor. Bir sıkıntıya uğratıyor;

“Bakalım bu sıkıntının karşısında kul nasıl davranacak?”

Bu bir imtihan. Yani başımıza bir felaket geldiği zaman bunun Allah'ın yazısı, kaderi olduğunu bilip edebimizi muhafaza edebilirsek derece alırız, sevap kazanırız.

c. Eyyüp Peygamber'in Sabrı

Eyüb *aleyhisselam*'ın çok çoluk çocuğu, ovalar dolusu sürüleri ve çok mahsulleri vardı. Allahu Teâlâ hazretleri vücuduna hastalık verdi. Evlatları hasta oldular, öldüler kaldı-

lar. Malları elinden çıktı, hiç durumunu değiş-tirmedi. Hiç halini bozmadı. Allahu Teâlâ hazretleri Kur'an-ı Kerim'de, *Ni'mel-'abd.*⁷ "Ne iyi kuldur o Eyüb *aleyhisselam*. Ne iyi kuldur!" diyor. Yani ne yazdıysa Allah, sabırla karşıladı.

Tenini kurtlar yiyen, kurt yedikçe sabreden Eyüb Peygamber o. Yani böyle eti, vücudu yara oldu. Yaraları kurtlandı. Ama yine Rabbine kulluğunda bir tezelzüle, bir sarsıntıya uğramadı. Bir edepsizlik edecek, bir feveran edip de ters söz söyleyecek duruma düşmedi.

Allah, hepimize o metâneti ihsan eylesin.

Malda böyle bir şey gelebilir. Zevcesinde gelir. Yani zevcesi hanımı, hanım ise kocası; huysuz olur, hasta olur, şöyle olur, böyle olur, genç yaşında ölüverir, geride kalır insan filan, böyle bir imtihan olabilir. Bunun da imtihan olduğunu bilecek ve şey yapacak [sabredecek.]

Büyüklerimizden Ebu'l-Hasen-i Harakânî hazretleri, o mübarek, çok kerâmetleri her-

kes tarafından bilinen büyük bir alim ve büyük kitaplara ismi geçmiş büyük bir şeyh, büyük bir mürşit. Bazı şöhretini duymuş kimseler ziyaretine gitmişler. Kapıyı çalmışlar. Kapıyı bir ihtiyar kadın açmış. Demişler ki;

“Şeyh Efendi hazretleri burada mı?”

“Ne efendisi, ne şeyhi?” demiş. “O ihtiyar bunağı mı arıyorsunuz?” demiş.

Bir bağırmış, çağırmış. Şaşırılmış kalmışlar. Kötü söz söylemiş yani.

“İşte şimdi dağa gitmişti. Şu yolda bekleyin belki gelir.” demiş. Bir azarlamış onları o ihtiyar kadın.

Neyse, onlar o yola gitmişler. Orada biraz beklemişler. Biraz sonra bakmışlar, Efendi geliyor ama odunları aslana yükletmiş öyle geliyor, yükünü arslan taşıyor. Demişler ki;

“Bu ne haldir efendim?” Demiş ki;

“O evde gördüğünüz aslana sabrımızdan Allah bize dağdaki aslanları musahhar eyledi.” Evdekine sabrettiğimizden Allah bize bu dağdaki aslanları musahhar eyledi. Demek ki sabrederek derece almış.

Yine menkıbesinde okudum. “Git su getir!” dermiş [karısı,] “Peki!” dermiş. Yaşlı başlı hoca, büyük alim, herkes hürmet ediyor. Kuyudan gidermiş su getirirmiş, getirir getirmez kovayı gözünün önünde şar dökermiş. “Git yine getir!” dermiş. Yine gidermiş, yine doldurmuş, yine gözünün önünde dökermiş, yine getirtirmiş, gık demezmiş. Yani “Hanım, yeter be artık! Zor getiriyorum. Zaten ihtiyarım, belim ağrıyor. Ne döküyorsunuz!?” filan bir kavga çıkartsa hakkı, yani ne yapsa hakkı ama yapmazmış.

Bir zaman geçmiş, aynı şahıslar aradan kaç sene geçtiyse bir daha gelmişler. Kapıyı çalmışlar korka korka, yine o ihtiyar kadın çıkacak, bakalım bu sefer ne azar işiteceğiz filan diye. Bu sefer içerden bir ses,

“Kim o?” diye sormuş. Onlarda demişler ki;

İşte Hocamızı, Efendi hazretlerini ziyaret etmek, bir şeyler sormak, görüşmek istiyoruz. Demiş ki;

“Kapıyı açıverin, sağdaki odaya girin. Kendisi henüz yoktur. Rahatınıza bakın. İşte orada testi var, su içersiniz. Dolap var, do-

laptan karnınız açsa bir şeyler alıverin. Başka hizmet edecek evde kimse yok ama siz kendi hizmetinizi görüverin, kusura bakmayın.” filan bir tatlı dil, bir güleç yüz, öyle bir hoş hal kapının arkasından.

Tabii onlar memnun girmişler içeriye. Bir zaman sonra şeyh efendi içeriye girmiş, nerede ise gelmiş. Kalkmışlar, elini eteğini öpmüşler, neyse;

“Efendim bu sefer çok güzel muamele ettiler bize, içeriye buyur ettiler filan. Yani şaşırdık.” demişler.

“Ha, o eskisi sizlere ömür, vefat etti, bu yenisi. Eskisi, bizim yumağımızı sarardı. Bu, kendi yumağını sarıyor.” demiş.

Yani eskisi hırçınlık ettikçe, hoca efendi sevap kazanıyordu. Bu, güzel huyluluk yaptıkça kendisi sevap kazanıyor. Yani kendi işine yarıyor; sevabı. Ötekisi kötü huylu; sabrediyor, hocaya yarıyor diye böyle söylemiş.

Allah, bize bunlardan ibret almayı nasip etsin.

Şimdi evlerde çok gürültüler, patırtılar oluyor.

Nereden biliyorsun?

Bana gelip söylüyorlar, soruyorlar. “Hocam şöyle oldu, böyle oldu.” [diyorlar.]

Hatta birisi bana telefon etti. İki haftadır telefon ediyor, saatlerce parasını harcıyor. Yarım saat konuşuyor benimle. Ankara İstanbul arasında 10-20 bin lira telefon parası veriyor, konuşuyor benimle. Kocasıyla “Geçinemeyeceğiz, ayrılacağız, darılacağız.” diyor.

Yahu etmeyin, eylemeyin! Yuva yıkmak iyi bir şey değil. Bende, dilimin döndüğünce anlatmaya çalışıyorum. Geçinmiyorlar. Adama gidiyorum bir yalvarıyorum, kadına gidiyorum bir yalvarıyorum. Geçinmiyorlar. Ama işte iki taraf kötü olursa o zaman gürültü, patırdı çıkıyor. Bir tarafı iyi oldu mu; bu şeyh efendinin hali gibi oluyor. Kovayı bir döküyor, bir daha gidiyor, bir döküyor, bir daha gidiyor. Bu eskilerin, büyüklerin huyları değişiktir.

Yine böyle hocalardan bir tanesini çağır-
mış adamın birisi;

“Efendim, bizim eve akşam yemeğine buyurun.” [diye davet etmiş hoca da] gelmiş.

“Siz burada bekleyin, ben bir sorayım içeriye.” Sormuş;

“Yemek yokmuş efendim, veremeyeceğim kusura bakmayın.” demiş. Adamcağız dönmüş mescide. Ondan sonra arkasından yine gitmiş;

“Efendim, yoktu demiştim ama yine buyurun.” demiş haydi. Yine;

“Peki.” demiş, kalkmış arkasından gitmiş, yine içerden “yok” demiş.

Kaç defa böyle gelmiş gitmiş, gelmiş gitmiş, gık demiyor. “Yok” deyince dönüyor, “gel” deyince geliyor;

“Yok artık sen beni aldatıyorsun, gelmem.” demiyor, yine gidiyor arkasından. En sonunda ev sahibi dayanamamış, elini bırakmış, ayağını öpmeye kalkmış;

“Aman efendim, kusura bakmayın. Ben, sizin huyunuzu çok methettiler de onu sınamak için böyle yaptım.” demiş. “Hiç kızmadınız. Kaç defa çağırdım, kaç defa kovdum kapımdan. Gık demediniz.” demiş. “Hakika-

ten, övdüklerinden de fazlaymışsınız. Beni affedin.” filan deyince;

“Ah evladım, bu güzel bir huy değil ki! Bizim bu yaptığımızı Horasan’ın köpekleri bile yapar. Gel gel dersin gelir, hoş dersin gider.” demiş. Yani ne kadar da mütevâzi oluyorlar. İnsan hayranlık duymadan edemiyor.

Allah, şefaatlerine nâil eylesin.

Bir de, *Ve veledihî*. İnsanın karısında da böyle imtihan olabilir. “Evladında da fitne, imtihan olur.”

Hasta olur. [Veyahut] evlat ister, evlat ister, evlat ister;

“Aman yâ Rabbi! Bir evladım olsun!”

Allah, bir evlat verir, kötürüm. Haydi ayıkla pirincin taşını. Oturamaz, kalkamaz, yiyemez, içemez filan, imtihan. Sabredecek. Veyahut bir evlat verir, hastalıklı. Veyahut bir evlat verir, huysuz. Veyahut bir evlat verir, şöyledir, böyledir, bilmem ne! Ha bu imtihandır. Allah’ın yazgısı, ne yapalım diyecek. Sabredecek, sabredecek ecir kazanacak. Allah’a âsi gelmeyecek, gönlünde bir değişiklik

meydana gelmeyecek. Böyle yapabilirse ne mutlu! Efendimiz, bak ihtar ediyor. Diyor ki;

“İnsanın, adamın malında imtihan olabilir. Karısında imtihan olabilir. Evladında imtihan olabilir.” Bir bu mana.

Bir de bu malı, bu karısı, eşi ve bu çocuğu insana düşman da olabilir. Âyet-i kerîmede bildiriliyor ki;

إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ

*Inne min-ezvâcikum ve evlâdikum 'adüvven leküm fahzerühüm.*⁸ “Sizin zevcele-
rinizden bazılarında, evlatlarınızın bazılarında, onların şahsiyetlerinde, size hasım ve düşmanlar vardır. Yani onlar size hasımdır, düşmandır. Koruyun, kendinizi kollayın.” diyor.

Neden?

Çünkü hanım, “gezelim” der, “süslene-
yim” der, bilmem şunu der, bunu der, seni
takar peşinden, günahlara sürükleyebilir.
Çocuk, seni, ona bakacağım, bilmem ne ya-
pacağım derken günahlara sürükleyebilir.

⁸ 64/Teğâbün, 14.

Yani bir de insanın, doğru yoldan çıkmasına, ibadetlerden uzak kalmasına, yanlış işler yapmasına da yol açabilir. Yani evlat, mal ve kadın.

Allah, hayırlılarıyla karşılaştırsın.

Yani o gibi durumlarda insanın helallerden ayrılmaması, haramlara sapmaması, sınımsız sağlıklı durmaya çalışması lazım. Böyle bir şey olmamasına dikkat etmeli. Ayağını kaydırmayın bunlar yani.

Bir başka hadîs-i şerîf, Abdullah b. Mesud *radıyallahu anh*'ten Deylemî rivayet etmiş. Biraz uzunca, Efendimiz buyurmuş ki;

إِنَّ فِي حِكْمَةِ آلِ دَاوُدَ عِبْرَةً. يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ اللَّبِيبِ
أَنْ لَا يُشْغَلَ نَفْسَهُ إِلَّا فِي أَرْبَعِ سَاعَاتٍ: سَاعَةٌ
يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ، وَسَاعَةٌ يُحَاسِبُ فِيهَا نَفْسَهُ،
وَسَاعَةٌ يُكْفِي فِيهَا إِخْوَانَهُ الَّذِينَ يَنْصَحُونَهُ فِي
نَفْسِهِ، وَيُخْبِرُونَهُ بِعُيُوبِهِ، وَسَاعَةٌ يَخْلُو بَيْنَ نَفْسِهِ
وَبَيْنَ أَرْبَعِهَا فِيمَا يُحِلُّ وَيُجَمِّلُ. فَإِنَّ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ
عَوْنًا عَلَى هَذِهِ السَّاعَاتِ، وَاسْتِجْمَامَ الْقُلُوبِ بِفَضْلِ

بُلْغَةً؛ وَيَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ اللَّبِيبِ أَنْ يَكُونَ مَالِكًا
لِللِّسَانِهِ، عَارِفًا بِزَمَانِهِ، مُقْبِلًا عَلَى شَانِهِ، مُسْتَوْحِشًا
مِنْ أَوْثَقِ إِخْوَانِهِ

Inne fî-hikmeti âli dâvûde ‘ıbraten yenbeğî li’l-âkılı’l-lebîbi en lâ yüşğile nefsehû illâ fî-erba’i sâ’âtin sâ’atin yünâcî fî-hâ rabbehû ve sâ’atin yühâsibu fî-hâ nefsehu ve sâ’atin yekfî fî-hâ ihvânehü’ yensahûnehû fî-nefsihî ve yuhbirûnehû bi-‘uyûbihî ve sâ’atin yahlû beyne nefs ve beyne erabihâ fî-mâ yuhillü ve yücemlü fe-inne fî-hâzihi’s-sâ’ati ‘avnen ‘alâ hâzihi’s-sâ’âti ve’s-ticmâ’l-kulûbi bi-fadli bulğatin ve yenbeğî li’l-âkılı’l-lebîbi en yekûne mâliken li-lisânihî ‘ârifen bi-zemânihî mukbilen ‘alâ şe’nihî müstevhışen min-evsaki ihvânihî.⁹

Davud aleyhisselam Allah’ın öğretmiş olduğu hikmetli bir sözünde şöyle demiştir: Akıllı bir kimsenin nefsinin dört saatten başka bir şeyle meşgul etmemesi gerekir: 1. Gününün bir vaktini, Rabbine ibadet ederek geçirecek. 2. Bir zamanını da, kendisini hesaba

⁹ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 127, r. 5.

çekmeye tahsis edecek. 3. Bir vaktini de din kardeşlerine ayıracak. 4. Bir vaktini de kendi nefsinin helal ve temiz ihtiyaçlarına tahsis edecek. Çünkü bu saatte, öteki saatlere bir depolama, bir imkân biriktirme oluyor. Ve akıllı kimseye, yine akıllı fikri yerinde olan kimseye gerekir ki; lisanına sahip olsun, zamanının kadrini kıymetini bilsin, kendi işine baksın ve en yakın arkadaşlarından bile ihtiyatlı bulunsun.

Bu uzun hadîs-i şerîf, Davud *aleyhisselam*'ın sözlerinden, Efendimiz haber veriyor. Davud *aleyhisselam* da Allah'ın insanlara gönderdiği, beni İsrail peygamberlerinden bir peygamber, Allah'ın salih kullarından bir kul.

Allah şefaathlerine nâil etsin.

Peygamberlerin hepsi Allah tarafından gönderilmiş büyük insanlar. Ama öğrettikleri şeyler unutulmuş, Allah yeni peygamber göndermiş. Âhir zaman peygamberi, bizim peygamberimiz, hepsinden şerefçe üstün, hepsinin efendisi, hepsinin imamı, hepsinin önünde ama ötekiler de muhterem insanlar.

Davud *aleyhisselam*'ın hikmetleri vardı. Yani hikmetli, güzel, Peygamber Efendimiz'in

hadisi gibi sözleri vardı. Onlardan bazısını sordular Peygamber Efendimiz'e. Diyorlar ki mesela sorduklarında;

“Yâ Resûlallah! Âdem *aleyhisselam*'a şu kadar *suhuf* nâzil olmuş, Nuh *aleyhisselam*'a şöyle nâzil olmuş. Davud *aleyhisselam*'a Zebur inmiş. İsa *aleyhisselam*'a İncil inmiş, Musa *aleyhisselam*'a Tevrat inmiş. Bunların muhteviyatı neydi acaba?” diye sordukları var. Herhalde öyle bir sorgunun cevabı olarak cevaplar vermiş Peygamber Efendimiz. Burada da deniliyor ki;

“Davud *aleyhisselam*'ın hikmetinde...” yani Davud *aleyhisselam*'ın soyundan gelen peygamberler gelmişti. “Allah'ın öğretmiş olduğu hikmetler içinde bir ibret vardır ki...” yani “İnsan onu duymalı, ibret almalı ve onu tatbik etmeli.” demek istiyor Peygamber Efendimiz. Davud *aleyhisselam*'ın âline, yani sülalesinden gelen salihlere inmiş ama biz de dinleyeceğiz, biz de hayatımızda onu tatbik etmeye çalışacağız. Onun için söylüyor. “İbret alın, sizde böyle yapın, iyi bir şeydir.” demiş oluyor Peygamber Efendimiz.

Neymiş oradaki söz?

Yenbeğî li'l-âkılı'l-lebîbi en lâ yüşğile nefsehû illâ fî-erba'i sâ'âtin. Akıllı, fikirli, uyanık bir kimseye, nefsinin dört saatten başka bir şeyle nefsinin meşgul etmemek gerekir." Yani şu dört işle meşgul olsun, bunların dışındaki başka şeylerle meşgul olması zıyanlıdır, doğru olmaz. Bu dört şeyle meşgul olması iyidir demiş oluyor Peygamber Efendimiz.

Neymiş bu dört türlü zamanını değerlendirme?

Sâ'atin yünâcî fî-hâ rabbehû. "Gününün bir vaktini, Rabbine müracaat ederek, ibadet ederek, yalvarıp yakararak geçirecek." Bir vaktini, bir zamanını, bir bölümünü böyle geçirebilir.

Tabii, yani zaman bakımından dörtte biri ise, 24 saatin dörtte biri, altı saat eder. Altı saat kadar Rabbine ibadetle, taatle, zikirle, tespihle filan demek ki ayırmalı demiş gibi oluyor. Sonra;

d. Samimi Arkadaşlarla Dostluk

Ve sâ'atin yühâsibu fî-hâ nefsehu. "Bir zamanını da, kendisini hesaba çekmeye tahsis edecek."

Ben bugün ne yaptım? Hayır mı işledim, şer mi işledim? Durumum nereye gidiyor? Ölürsen cennete mi giderim cehenneme mi giderim? Yaptığım işlerden, Allah razı gelir mi, gelmez mi? Bu benim gidişim nereye? Sorumlu muyum, sorumsuz muyum? Akıllı mıyım, şaşkın mıyım? deyip, kendisini kontrol etmeye bir vaktini ayıracak. Bir vaktini Allah'a ibadete, münacaata ayıracak, bir vaktini kendisini hesaba çekmeye ayıracak.

Ve sâ'atin yekfî fî-hâ ihvânehü yensahûnehü fî-nefsihî. "Bir vaktini de kardeşlerine, din kardeşlerine ayıracak. Din kardeşlerine ayıracak ki, o vakit içinde kardeşleri, din kardeşleri, ona nasihat etsinler kendisi hakkında."

Yani onlarla ahbaplık, arkadaşlık edecek de, onlar, onun ayıplarını söyleyecekler, düzelmesine vesile olacak. Demek ki arkadaşlardan kopmayacağız. Hele samimi, dürüst bir arkadaş bulursak ona dört elle, sımsıkı sarılacağız ve o arkadaşımızdan, bizim hatamız, kusurumuz varsa söylemesini isteyeceğiz. Hata, kusur söyleyene darılmayacağız. Çünkü insan kendi kusurunu göremez, karşıdaki

daha iyi görür, nasihat eder. Demek ki arkadaşlarıyla düşüp kalkacak ama onların kendisine nasihat etmesini sağlayacak. Kendisinin ayıplarını, kendisine göstermesini sağlayacak.

Ve yuhbirûnehû bi-'uyûbihî. “Kendi ayıplarını onlar ona haber verebilsinler.”

Yoksa arkadaşların yanına çıkmazsa nasıl haber verecek? Kendisini, bir şey sanmaya başlar. Halbuki öbür arkadaşı ona der ki;

“Kardeşim, ben, senin durumunu pek iyi görmüyorum. Sen kendini birazcık dağıttın. Böyle gidersen iyi olmaz. Bu yaptığın uygun değildir.” filan diyecek. Arkadaşlarından kesilirse olmaz. Şeytanın, bir müslümanı aldatmak için yaptığı işlerin başında, onu arkadaşlarından ayırmak gelir. İlk işi ayıracak. Cemaatten soğutup, arkadaşlarından ayırdı mı tamam. Sürüden ayırdı kuzuyu, ondan sonra bir köşede parçalayacak. Yani kurdun, bir yalnız sürüden ayrılmış kuzuyu bir vadide, bir taşın kenarında parçaladığı gibi şeytan onu parçalar. Grubundan kopmayacak. Kardeşlerine tahsis ettiği bir zaman olacak.

Ve dördüncüsü de; “Kendisini, kendi nefsinin helal ve temiz ihtiyaçlarına tahsis edecek.”

Yani yemek yemek, uyku uyumak, ailevî münasebetler, çoluk çocuğuyla şeyleri... Bunlar normal şeyler. Bu gibi işlere tahsis edecek. Ve böylece kendisine helal olan şeyleri yapabilir. Yapması lazım. Ona bir vakit ayıracak. “Çünkü bu saatte, öteki saatlere bir depolama, bir imkân biriktirme oluyor.” Yani yemek yiyecek ki, uyuyacak ki, ihtiyaçlarını giderecek ki, öteki üç vakti yapabilsin. Yani Rabbine müracaat edebilsin, kendisini muhasebe edebilsin, arkadaşları ile konuşup onların tenkitlerini, nasihatlerini, ayıplarını söylemesine imkan sağlayabilsin.

Bu dördüncü vakit olmazsa olmaz. Uyku da lazım insana. Şimdi siz bir gün uyamazsanız ondan sonraki vakitlerde sıkıntıya düşmeye başlarsınız. Yemek yemezseniz vücudunuz düşer hasta olursunuz. Vücudun normal ihtiyaçlarını da karşılayacağız.

“Ve akıllı kimseye, yine akli fikri yerinde olan kimseye gerekir ki; lisanına sahip olsun, zamanının kadrini kıymetini bilsin, kendi işine

baksın ve en yakın arkadaşlarından bile ihtiyatlı bulunsun.” Çünkü yakın arkadaş der, boş bulunur insan. Ondan sonra kendisinin âhireti bakımından zarara uğramasına sebep olabilir.

Bu hadîs-i şerîfte, Efendimiz bize Davud *aleyhisselam*'ın nasihatlerini bildirdi, bu nasihatlerden de ibret almamızı istedi. O halde biz de bir zamanımızı, Rabbimiz'e münacaat, ibadet ve zikre ayıralım. Bir zamanımızı, kendi halimizi muhasebeye ayıralım; kar mı ediyoruz zarar mı ediyoruz? Bir zamanımızı, arkadaşlarımıza tahsis edelim. Ama salih arkadaşlar, bize hakkı gösteren, hayrı gösteren arkadaşlara. Ondan sonra günümüzün bir zamanında da çalışırız, otururuz, yatarız, uyu-ruz. Hanımla, çoluk çocukla ilgili işlerimizi görürüz. Bunların hepsi, böyle bu şekilde olmalı. “Bunların dışında vakit geçirmek, zamanı israf etmektir.” demiş oluyor Peygamber Efendimiz.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi, şu ömür denilen emaneti rızasına uygun bir şekilde değerlendirenlerden eylesin. İşte geldik, işte gidiyoruz. Ömrümüzün kimimizde 50 yılı geçti, kimimizde 40 yılı geçti.

Allah hayırlı ömür geçirmeyi, rızasına uygun işler yapmayı nasip eylesin. Allah, cümlelizden razı olsun.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-Besmele.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

24 Recep 1406 / 03.04.1986

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

